

Forslag til udvikling af dansk selskabsret

Behovet for en reform

Efter afskaffelsen af muligheden for at stifte iværksætterselskaber, er antallet af nystiftede selskaber i Danmark faldet drastisk. Danmark har det næsthøjeste kapitalkrav for at stifte et selskab med begrænset hæftelse i Europa, og er med det nuværende kapitalkrav hverken konkurrencedygtig i EU eller i Norden. Siden nedlukningen af store dele af Danmark som følge af Corona-krisen er antallet af nystiftede selskaber faldet endnu mere, mens antallet af konkurser omvendt er steget markant, samtidig med at arbejdsløsheden er steget til det højeste niveau siden finanskrisen. Corona-krisen har gjort det klart for mange med en iværksætterdrøm, at tilværelsen som lønmodtager er langt sikrere end tilværelsen som selvstændig, og det har utvivlsomt påvirket lysten til at springe ud som iværksætter i en negativ retning. I en tid med stigende arbejdsløshed, et faldende antal nystiftelser og et stigende antal konkurser er det særdeles vigtigt, at iværksætterne tilbydes særdeles attraktive vilkår for etablering af nye virksomheder.

Der er imidlertid også grund til at fremhæve, at gunstige vilkår skal tilbydes, samtidig med at iværksætterne oplever en offentlig kontrol og vejledning, der er større end den har været i de senere år. Der er behov for en holdningsændring, således at det ikke er omkostnings- eller straffrit at lade et selskab sejle og lukke ned på det offentliges regning. Den ansvarlige ledelse skal have hånden på kogepladen – det skal være let at komme i gang for iværksættere, men livet skal gøres rigtig surt for dem, der bevidst forsøger at snyde.

Processen frem mod indstillingen

Dansk Iværksætter Forening og CBS LAW tog efter længere tids drøftelse om sammenhængen mellem etableringsrater og selskabsformer initiativ til debatmøde under overskriften "Selskabsformer og iværksætteri i Danmark" på Christiansborg den 22. januar 2020. Deltagerantal og -engagement var højt over fire timer fra interessenter og politikere, der opfordrede arrangørerne til at arbejde konkret videre med løsningsrummet. Motiveret af den overraskende konsensus om muligheder, nedsatte vi en referencegruppe omkring et konkret kommissorium (Bilag 1). Den 17. marts afholdt vi således virtuelt kick-off-møde, hvor flere erhvervsorganisationer pegede i retning af en klar model som foreslået. Nærværende indstilling er således udtryk for en bred forankret kreds af erhvervs- og vidensinstitutioner. Det er klart, at ikke alle organisationer har kunne tilslutte sig indstillingen, og vi har i arbejdet således skulle finde en balance mellem at kunne lægge en konkret model frem og samtidig sikre den bredest mulige opbakning.

Følgende organisationer står bag indstillingen:

DANSK
ERHVERV

DANSK
IVÆRKSÆTTER
FORENING

CBS LAW

DISIE

Dansk Crowdfunding Forening

LEDERNE

Overvejelser, der har haft indflydelse på vores indstilling

Kapitalkravet i selskaber af anpartsselskabsformen er ureguleret i EU. Det betyder, at hvert enkelt medlemsstat frit kan fastsætte et kapitalkrav til ApS. EU-Domstolen har ved flere lejligheder fastslået, at der gælder konkurrence mellem de enkelte retssystemer, og at en dansker frit kan stifte et selskab i et andet EU-land for derigennem at drive filialvirksomhed i Danmark. Danmark har efter afskaffelsen af IVS det næsthøjeste kapitalkrav i EU. Dette øger risikoen for at danske iværksættere undlader at starte virksomhed fordi de ikke kan honorere mindstekapitalkravet. Alternativt vil danske iværksættere blive tilskyndet til at stifte selskab i udlandet og udøve driften i Danmark gennem en filial.

Det er blevet drøftet, om der kunne indføres personlig hæftelse for stiftere eller kapitalejere det første år, men det vurderes at være i strid med EU-retten, der sonder skarpt mellem hæftelse i forbindelse med stiftelsen og hæftelsen efter et kapitalselskab er stiftet. Når det selvstændige retssubjekt opstår, bortfalder hæftelsen for stiftere og andre, der har handlet på vegne af selskabet under stiftelse. Denne binding gælder for både aktie- og anpartsselskaber, og sådan hæftelse afskæres derfor fra mulighedsrummet. Der er omvendt ikke noget til hinder for, at det gøres muligt at lade kapitalejere tegne sig for et beløb, som de herefter hæfter for, indtil indbetaling er sket. Denne fleksibilitet kan udnyttes til at gøre det likviditetsmæssigt let at komme i gang, samtidig med at der påhviler kapitalejerne en resthæftelse, som senere kan opkræves, hvis selskabet kommer til at mangle likviditet. En sådan resthæftelse vil være et værn mod utilsigtet anvendelse af anpartsselskabet.

Det blev yderligere drøftet, om der kunne indføres en hæftelse for tvangsopløsnings- og eller konkursomkostninger på kapitalejerne, men også dette forslag blev forkastet som stridende imod EU-rettens hæftelsesregler af de ovenfor nævnte grunde. Der er omvendt ikke noget til hinder for, at et selskab pålægges at hæfte for et bestemt beløb til dækning af opløsnings- eller konkursomkostninger. Det vil imidlertid være at pålægge selskaberne en byrde til eksempelvis en bankgaranti eller anden sikkerhedsstillelse, og det ville betyde, at en del af den kapital, der ellers ville kunne arbejde for en udvikling af selskaberne, bindes passivt til dækning af statens omkostninger til solvent eller insolvent opløsning. Vores konklusion er derfor, at det i højere grad bør sikres, at ledelsen stilles til ansvar i forbindelse med underkapitalisering, og at ledelsen retsforfølges både civil- og strafferetligt, således at det er de(n) eventuelt ansvarlige, der bærer tabet, ikke staten. Dette vurderes at have en præventiv effekt mod utilsigtet brug af anpartsselskabet. Det bemærkes, at statens omkostninger til konkurs ofte vil kunne kræves dækket efter KL § 93.

Det blev drøftet at indføre en ny selskabsform/-variant som supplement til anpartsselskabet, således som det var tilfældet med IVS. Dette er foreneligt med EU-retten, men en indførelse af en ny selskabsform/-variant vil indebære de samme fordele og ulemper, som der var ved IVS, som Folketinget med et stort flertal forkastede i 2019. Hvis der skulle være et supplement til ApS, er det vores vurdering, at man lige så godt kunne reformere IVS og tilpasse det med de ændringer, erfaringerne med IVS måtte tilsige, i stedet for at indføre en ny form. Navnet på IVS kunne evt. ændres til Smart-ApS, Start-ApS eller lignende, og ændringerne kunne eksempelvis være, at selskabsvarianten alene måtte ejes af fysiske personer, og at hver fysisk person maksimalt måtte være kapitalejer i ét af sådanne selskaber. En af de væsentligste grunde til, at denne model ikke er en del af vores fælles indstilling er, at der herved på ny ville blive skabt et selskabsretligt A- og B-hold, hvilket er en uønsket situation.

Det har også været drøftet, om Danmark skulle gå enegang og fastholde det relativt høje kapitalkrav, vi har, fordi nogen mener, det er med til at skabe troværdighed og til at sikre kreditorerne end ved et lavere kapitalkrav. Vores fælles indstilling er imidlertid, at omkostningerne herved er for store: 1) Som påpeget i forbindelse med flere udenlandske reformer er et rigtigt kapitalkrav forældet, og kreditorbeskyttelsen bør i

stedet ske ved at stille ledelsen til ansvar for underkapitalisering mv. Kapitalkravet har meget lidt betydning for kreditorernes sikkerhed, da kapitalen så snart den er indbetalt, kan være investeret i arbejdskraft eller aktiver. 2) Risikoen for udflugning stiger, jo større gab der er mellem det danske kapitalkrav og kapitalkravet i de andre EU-lande, og danske kreditorer stilles ringere ved at skulle sagsøge et udenlandsk selskab end et dansk selskab.

Det har været drøftet, om kapitalkravet i ApS helt bør afskaffes, således som det er sket i en stor del af de andre EU-lande, evt. under indførelse af en aktiefond således som tilfældet er i Finland og Polen. Det er vores indstilling, at aktiefondsmodellen harmonerer meget dårligt med det danske skattesystem, hvorfor vi mener, man bør se bort fra denne løsning. Samtidig mener vi ikke, at en komplet afskaffelse af kapitalkravet er nødvendig, henset til at det kunne sende et signal til kommende iværksættere om, at det er gratis at gå i gang med at drive erhvervsvirksomhed i selskabsform. Da opstartsselskaber under alle omstændigheder vil have udgifter til at få en erhvervskonto i en bank, til at betale registreringsgebyr for stiftelsen, for mange tillige omkostninger til at udarbejde vedtægter og evt. ejeraftaler, til bogføringsassistance, licenser, it-udstyr, m.v. er en afskaffelse af kapitalkravet unødvendig. Der er derfor enighed om, at den nødvendige fleksibilitet ift. kapitalbehovet i forbindelse med stiftelsen i stedet delvist kan nås ved at fastholde muligheden for apportindskud, samt ved at tillade delvis indbetaling af den tegnede kapital i forbindelse med stiftelsen. Sidstnævnte tiltag vil desuden have den positive bivirkning, at kapitalejere, der ikke har indbetalt hele det beløb, de har tegnet sig for, vil have "hånden på kogepladen" gennem en resthæftelse, der er stor nok til at motivere dem til regelefterlevelse, men som samtidig næppe er ruinerende.

Ift. at skabe bedre finansieringsmuligheder for opstartsvirksomheder har det været drøftet, om der skulle ske et opgør med "det private selskab". Hidtil har det været forbudt for anpartsselskaber at henvende sig til offentligheden med henblik på finansiering, mens aktieselskaber har kunnet henvende sig til offentligheden gennem eksempelvis fondsbørser for at opnå adgang til risikovillig kapital. Denne forskel kommer til udtryk i selskabslovens § 1, stk. 3: "Et anpartsselskab kan ikke udbyde selskabets kapitalandele til offentligheden". Dette er en intern dansk regel, og der er ikke nogen bindinger på det EU-retligt. Der er således ikke noget til hinder for, at bestemmelsen afskaffes, således at anpartsselskaber fremadrettet kan udbyde kapitalandele til offentligheden. Det er imidlertid vigtigt, hvis det besluttes, at afskaffe bestemmelsen, at der indføres prospektlignende regler, der beskytter investorerne behørigt. Dette kan eksempelvis ske efter svensk eller hollandsk forbillede, hvis ikke de eksisterende danske regler kan opfylde formålet. Det er vigtigt, at der ved åbning af denne mulighed er fokus på investorbekyttelse.

Fælles indstilling

Det er i alles interesse, at der laves en konkurrencedygtig og afbalanceret løsning for fremtidens danske selskabsret. Det er derfor vores fælles indstilling, at kapitalkravet i ApS reduceres, samtidig med at det gøres muligt at lave delvis indbetaling af selskabskapitalen i forbindelse med stiftelse af et anpartsselskab. Uanset om indbetaling sker helt eller delvist, bør indskud kunne ske både kontant og som apportindskud.

Konkret anbefaler parterne som foretrukne model, at kapitalkravet i ApS sænkes til EU-niveau, ca. 8.000 DKK. Et sekundært alternativt er et nordisk niveau, ca. 15.000 DKK, (se bilag 2 og 3). I begge tilfælde anbefaler vi, at det samtidig gøres muligt at nøjes med at indskyde en del af selskabskapitalen i forbindelse med stiftelsen, jf. princippet i selskabslovens § 33, stk. 1, 1. komma. Den del, der skal indskydes ved stiftelsen, kan være 25 %, således som tilfældet er i bestemmelsen, men den kan også sættes til eksempelvis 10 %, således som det

ofte ses i kommanditselskaber. Det er vores indstilling, at indbetaling af resthæftelse sker ved påkrav fra ledelsen eller i henhold til vedtægterne.

Det er vores fælles indstilling, at der gøres mere ud af at informere og nudge i forbindelse med stiftelse.

Rationale

Fordelene ved den foreslåede model er:

- Kapitalbehovet ift. at komme i gang er overkommeligt.
- ApS vil på kapitalkravet blive mere konkurrencedygtigt i EU/Norden.
- Iværksætterne har hånden på kogepladen gennem den resthæftelse, der vil være, hvis ikke der indbetales op til mindstekapitalkravet ved stiftelsen.
- Der indføres ikke et A- og et B-hold som med ApS/IVS.
- Kreditorbeskyttelse.
- Større sandsynlighed for dækning af omkostninger til tvangsopløsning.
- Fleksibilitet ift. hvad der initialt indskydes og hvor meget der indskydes.
- Resthæftelsen vil formentlig afholde seriøse stiftelser.

Ulemperne ved den foreslåede model er:

- Nogle iværksættere vil fortsat finde, at kapitalkravet ikke er konkurrencedygtigt ift. alternativerne i EU. Det gælder især, hvis 15.000 kr. vælges som kapitalkrav.
- En sænkning af kapitalkravet i ApS kan svække tilliden til selskabsformen (det er dog ikke sket på EU-niveau).
- Resthæftelsen kan afholde seriøse iværksættere fra at stifte ApS.

Information og nudging ved stiftelse samt øget retsforfølgning af brodne kar

Det foreslås, at der i højere grad informeres og nudges i forbindelse med stiftelsen, således at iværksætterne i højere grad ved, hvad stiftelsen indebærer, eksempelvis i forhold til bogføring, regnskabsudarbejdelse og indsendelse, hæftelse og ledelsesansvar. Som særligt fokuspunkt bør det fremhæves, at underkapitalisering af et selskab kan være ansvarspådragende for ledelsen, og at kapitalkravet bør afspejle selskabets kapitalbehov. For at ejerleder lever op til de særlige dokumentationskrav i 12. direktiv, kan der også være grund til at fremhæve dele af dette. Dette kan eksempelvis ske som onlinekurser som det kendes fra fødevareområdet.

Det er vores anbefaling, at der sker en øget kontrol og vejledning fra de offentlige myndigheder, og at brud på reglerne medfører erstatningskrav fra det offentlige mod den ansvarlige ledelse, og at der sker strafforfølgning af de ansvarlige, hvor strafansvar kan statueres, således at der kommer en holdningsændring blandt ledelsesmedlemmer om, at det ikke er omkostningsfrit/straffrit at lade en virksomhed lukke ned på det offentliges regning, medmindre der er tale om en konkurs, hvor regelefterlevelse er efterstræbt fra ledelsens side.

Disse tiltag har til formål at medvirke til, at iværksætterne i højere grad dækker omkostningerne ved en eventuel senere opløsning (fordi der er mere kapital, og/eller resthæftelse). Det anbefales tillige, at det gøres administrativt enklere at opløse et selskab.

Bedre udnyttelse af teknologiske muligheder

I perioden hvor svindel og uagtsomhed har fyldt meget på samfundsagendaen, og hvor IVS specifikt har været underlagt problemstillingen, har teknologi, store datamængder og machine learning udviklet sig eksponentielt. Flere steder i Skattestyrelsen og Erhvervsstyrelsen er sådanne teknologier taget i anvendelse, men mulighederne er langt fra udtømte. Med en stærkere implementering af sådanne tiltag vil man kunne skåne langt størstedelen af iværksætterne for byrder i form af hæftelse og kapitalkrav, og man vil lettere kunne identificere de brodne kar tidligt. Kontrol- og vejledningsindsatsen bør løbende udvikles for at være effektiv.

Bedre finansieringsmuligheder

Det foreslås, at der laves et opgør med "det private selskab", således at anpartsselskaberne i fremtiden får mulighed for at udbyde kapitalandele til offentligheden i lighed med aktieselskaberne. Det er vores indstilling, at der arbejdes på at tillade dette, samtidig med at der udarbejdes prospektregler, der passer til opstartsvirksomhederne, evt. efter svensk eller hollandsk forbillede, hvis ikke de eksisterende prospektregler er fyldestgørende. Corona-krisen har gjort danskerne mere bevidste om at støtte op om lokale virksomheder, og det kan derfor være et godt tidspunkt at introducere dem for muligheden for at investere i lokale opstartsvirksomheder i stedet for at lave passiv kapitalanbringelse.

Bilag 1 - Kommissorium for udviklingen af dansk selskabsret

Det er målet, at danske iværksættere tilbydes selskabsretlige rammevilkår i verdensklasse. Der skal være en enkel, effektiv og klar selskabslovgivning, der gør det let for potentielle iværksættere at komme i gang med erhvervsvirksomhed gennem et selskab, samtidig med at det skal være let for iværksætterne at administrere og efterleve det givne regelsæt.

Det er målet at tilbyde danske iværksættere selskabsretlige rammevilkår, der er konkurrencedygtige i forhold til de selskabsretlige rammevilkår i andre EU-lande. Dette er særligt vigtigt, da en for restriktiv lovgivning kan medføre, at danske iværksættere bruger den EU-retlige etableringsfrihed til at anvende udenlandske lavkapitalselskaber som ramme om deres danske erhvervsvirksomhed. Senest har Sverige sænket sit kapitalkrav til 25.000 SEK uden samtidig at indføre yderligere restriktioner.

Det er målet at nå frem til selskabsretlige rammevilkår, der med ovenstående in mente sikrer balancerede selskabsretlige rammevilkår, hvor det skal være let for potentielle iværksættere at komme i gang, men hvor der stilles nødvendige krav for at sikre, at tilliden til danske iværksættere og dansk erhvervsliv fortsat vil være høj.

Det er målet at der ikke påføres iværksætterne unødvendige omkostninger, men at det sikres, at det er seriøse iværksættere, der stifter nye selskaber, og at rammevilkårene gør det ugunstigt for useriøse iværksættere og personer med besvigelseshensigt at stifte selskaber i Danmark, uden at Danmark herved kommer i konflikt med EU-retten.

Det skal undersøges, i hvilket omfang crowdfunding og alternative finansieringsformer kan introduceres for selskaber af anpartsselskabstypen, der henvender sig til iværksættere, således at iværksættere får bedre adgang til finansiering fra potentielle investorer. I dag følger det af selskabslovens § 1, stk. 3, at et anpartsselskab ikke kan udbyde selskabets kapitalandele til offentligheden. Se uddybende herom i betænkning 1498/2008, s. 180-182.

Arbejdet skal munde ud i ét eller flere forslag til scenarier for en fremtidig dansk selskabsret, hvori det præciseres, hvad styrkerne og svaghederne ved de(t) enkelte scenarie(r) er, og på hvilken måde og i hvilken grad det enkelte scenarie opfylder kriterierne i dette kommissorium.

Bilag 2 – Kapitalkrav i EU

Oversigt over kapitalkrav i EU, * = IVS-variant. Valutakurser pr. 6. maj 2020.

Placering	Land	Navn på nationalt "anpartsselskab"	Kapitalkrav
1	Portugal	a sociedade por quotas de responsabilidade limitada	0 €
1	Cypern	ιδιωτικές εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με μετοχές ή με εγγύηση;	0 €
1	Irland	private limited company	0 €
1	Holland	de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid	0 €
1	England	private limited company	0 £
1	Finland	Oy	0 €
7	Tjekkiet	společnost s ručením omezeným	5 CZK = 0,2 €
8	Polen	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	1 ZLT = 0,22 €
9	Bulgarien	дружество с ограничена отговорност	2 LEV = 1 €
9	Letland	sabiedrība ar ierobežotu atbildību	1 €
9	Grækenland	IKE	1 €
9	Frankrig	la société à responsabilité limitée, la société par actions simplifiée;	1 €
9	Tyskland*	die Gesellschaft mit beschränkter Haftung	25.000 €/1 €
9	Belgien*	de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid - la société de personnes à responsabilité limitée;	6.200 €/1 €
9	Italien*	società a responsabilità limitata;	10.000 €/1 €
9	Luxembourg*	la société à responsabilité limitée	12.000 €/1 €
17	Rumænien	ocietate cu răspundere limitată	200 RON = 42 €
18	Malta	kumpanija privata/private limited liability company	233 €
19	Kroatien	D.O.O.	5000 HRK = 660 €
20	Sverige	Privat Aktiebolag	25.000 SEK = 2.344 €
21	Estland	Osaühing	2.500 €
21	Litauen	uždaroji akcinė bendrovė	2.500 €

21	Slovakiet	spoločnosť s ručením obmedzeným	2.500 €
24	Spanien	la sociedad de responsabilidad limitada	3.000 €
25	Ungarn	korlátolt felelősségű társaság	1.500.000 FT = 4.750 €
26	Østrig	die Gesellschaft mit beschränkter Haftung	5.000 €
27	Danmark	Anpartsselskab	40.000 DKK = 5.360 €
28	Slovenien	družba z omejeno odgovornostjo	7.500 €
Gennemsnit	EU, excl. DK		1.150 € = 8.600 DKK

Bilag 3 – Kapitalkrav i Norden

Oversigt over kapitalkrav i Norden, valutakurser pr. 6. maj 2020

Placering	Land	Navn på nationalt "anpartsselskab"	Kapitalkrav
1	Finland	Oy	0 € = 0 DKK
2	Sverige	Privat Aktiebolag	25.000 SEK = 17.400 DKK
3	Norge	Aksjebolag	30.000 NOK = 20.000 DKK
4	Island	Einkahlutafélag	500.000 ISK = 23.400 DKK
5	Danmark	Anpartsselskab	40.000 DKK
Gennemsnit	Norden, excl. DK		15.200 DKK